

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pô godine K 6. — Za Šibenik na godinu donašanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglaši tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Pribrojena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Kako i zašto je objelodanjen Sabor u Zadru. dekret proti glagolici?

U Rimu, 24. rujna.

Otrag šest godina, uprav na 23. svibnja 1903. na Papin poziv, sakupiše se hrvatski biskupi u Rimu da vječaju o pravu, koje Hrvati imaju na porabu glagolice. Sv. Otac ih je pozvao, da iz njihovih ustava čuje kako bi se to pitane končno riešilo.

Ovom znanimenitom skupštinskom su se tada bavile novine skoro cijelog sveta, ni ponajviše talijansko novinstvo, liberalno i klerikalno, koje je udaralo na glagolice sotonskim insinuacijama u ime talijanskog patriotsim. Pače, da utječu na same biskupe, Talijani su tvrdili — da je misao i želja samoga Pape podpuno uništenje glagolice.

Biskupima je bila dana podpuna sloboda govora, te oni ne obaztruc se na blegzgarje talijanskih novina, bladro i dostojanstvo su vičali, zbog čega zapisnik njihov monumenatalno je djelo u pogledu glagolice kao pravotčavog hrvatskog naroda.

Gospoda se u Vatikanu nisu nadali tako-vom zapisniku, druge su bile njihove misi i želje; zato, osupnici, počeće svega govoriti proti našim biskupima, čak i to da je njihovo postupanje drzko i prkosno proti samoj osobu Pape. Po tom je očevđeno bilo, da je biskupima bila dana sloboda govora, onako pro forma.

Sada su nastala nedolična rovarenje. Ova gospoda uložiše sve sile, sav svoj upliv, da se u rješenju glagolskog pitanja mimoidje zapisnik biskupa. U tom je smislu zbilja izšao famozni dekret jedva nakon tri godine (1906.) koji je pravo porunganje skupštinskog biskupa u Rimu.

Biskupi, da obrane svoj ponos, poštenje i čast, sastadoše se iste godine u Zadru davši našeg biskupu Nakiću da u imu svih odgovorit non possumus t. j. da ne mogu u savjesu primiti i proglašiti onaj dekret i da se pozvili: na zapisnik od g. 1903.

Ovaj je prosvid uzvрpoljio opet onu gospodu, ali se reklo, da je Papa pitanje glagolice uzeo u svoje ruke i da će naskoro uslijediti novo rješenje... po zapisniku.

Opet tri godine Jobova čekanja i pod-puna... razočaranja. Obećano novo rješenje sastojale je u tomu, da su g. 1909. objelodanili isti dekret od g. 1906., koji po namjerama objelodanitelja i po svom sadržaju ne može danas imati kanonske vrijednosti.

Ne marim u ocjenu dekreta, zalažili, ali moram izjaviti, da je takav dekret meni... a bit će i drugima — velika zagoneka. Povzali su biskupe u Rim, a time se priznala njihova kompetentnost u pitanju glagolice, zašto je, dakle izšao tak dekret, koji je dijametralno u oprjeci s njihovim razlaganjem, i tako se potreba kompetentnost biskupa?

Ova me misao potakla da upitam jednog znance, koji mi je mogao odgovoriti: zašto, rekoh, nisu se držali u rješenju glagolice zapisnika hrvatskih biskupa, kad su ih baš zbog toga u Rim pozvali? Moj znacan je da mi je ovaj odgovor: Nalog je bio dan da se za pravilno rješenje glagolice proučiti svi dokazi. Za podlogu imao je biti zapisnik vaših biskupa od g. 1903., u kom je bilo sve pro i contra glagolici, ali je razlaganje teklo jedino u prilog glagolice. Za rješenje valjalo je imat taj zapisnik, koga se pak nije moglo naći. Ne zna se kako, ali je činjenica, da je zapisnik nestao.

Kako me je iznenadio ovaj odgovor ne treba da kažem, Iznenadit će i vas. Sada je jasno zašto je rješenje glagolice uzstjedilo proti zapisniku ne samo, nego i bez zapisnika. Slobođeno objelodaniti, ovo moje pismo, neka se i ovu aferu zabilježi u tužnu knjigu naše savezne narodne banke.

Cyrillus.

Sjednica dne 29. rujna 1909.

Predsjednik otvara sjednicu u 10 sati pr. podne. Nakon čitanja zapisnika i navještaja prislijepih molbenica prikazani su razni upiti na vladu i to:

B i a n k i p i l vladu, da priobči, izkaz o lukškim radnjama, koje su u svezi sa programom za unapređenje Dalmacije, i da naznači doba, u kojoj će se ove radnje izvesti.

S i m i o g r a d n j i jednog mosta preko rieke Krke.

S i m i e o gradnji vodovoda u Kistanjama.

P r o d a n o, o štetni koju na otoku Pagu nanose skakavice.

P r o d a n o, neki se postiglo, od ministarstva financija, da se mogu uvoziti, znatno koliko pšenice, proste, od carine za stanovnike otoka Paga i da se od ministarstva poljoprivrede dobije pripomoć za nabavu krme.

M a d i n o v o zasnivanju jedne građanske škole i poljoprivrednog tečaja u Imotskom, te jedne postaje za gojenje marve u istom mjestu.

M i t r ović o poštarskim i brojovnim svezama po Dalmaciji.

M i t r ović o zapljenama lista „Dubrovnik“ u svezi s veleizdajničkim procesom u Zagrebu i vojničkim službenim posvjeđenjem u tomu.

P r e d s j e d n i k cenzura neke stavke ovoga upita, osobito gdje je govor o falsificaciji hrvatskih zapisnika.

N a m j e s t n i k odgovara Mitroviću, da na njegov upit ne će odgovoriti, jer da sabor nije nadležan forum da uzmne u pretres rješavajući, da se mogu uvoziti, znatno koliko pšenice, proste, od carine za stanovnike otoka Paga i da se od ministarstva poljoprivrede dobije pripomoć za nabavu krme.

M i t r ović o poštarskim i brojovnim svezama po Dalmaciji.

M i t r ović o zapljenama lista „Dubrovnik“ u svezi s veleizdajničkim procesom u Zagrebu i vojničkim službenim posvjeđenjem u tomu.

P r e d s j e d n i k cenzura neke stavke ovoga upita, osobito gdje je govor o falsificaciji hrvatskih zapisnika.

N a m j e s t n i k odgovara Mitroviću, da na njegov upit ne će odgovoriti, jer da sabor nije nadležan forum da uzmne u pretres rješavajući, da se mogu uvoziti, znatno koliko pšenice, proste, od carine za stanovnike otoka Paga i da se od ministarstva poljoprivrede dobije pripomoć za nabavu krme.

M i t r ović o poštarskim i brojovnim svezama po Dalmaciji.

M i t r ović o zapljenama lista „Dubrovnik“ u svezi s veleizdajničkim procesom u Zagrebu i vojničkim službenim posvjeđenjem u tomu.

P r e d s j e d n i k cenzura neke stavke ovoga upita, osobito gdje je govor o falsificaciji hrvatskih zapisnika.

T o n Č i ē odgovara na razne upite.

R a d i m i r i pita predsjednika o neurednom i nezakonitom upravljanju na občini Laste.

P r e d s j e d n i k veli da će zemaljski odbor odgovoriti na taj upit u jednoj od naših sjednica.

Javni zastupnik Šimuniću, da je zemaljski odbor, na dopis upravljen g. namjesniku, kojim je tražio, da mu izvoli priobči razloge, s kojim novo izabran zastupstvo občine Sinjke nije se još sazvalo za izbor občinskog upraviteljstva, dobio ovaj odgovor:

„Izbor upraviteljstva občine Sinjske ne može još biti urečen, s razloga što je u pogledu izbora občinskog vijeća podnesena tužba međusobnom povjerenjuštvu za občinsku izbornu poslovnu, koje će ju rješenje privesti, čim mu se strane kotarskog poglavarsvista stigne izvješće vrhu navoda iztzakutih u tužbi. Pošto su izborni spisi stigli na namjesništvo 16. kolovoza 1909., to odnosni rok utančen u § 33. obč. izb. pravilnika izteče tek 15. listopada ove godine.“

P r e l a z i se na dnevni red:

1. Prvo čitanje predloga zastupnika Kunjića i drugova o gradnji grebenjaka sa zapadne strane u Prigradići. Prelazi se na drugo čitanje. — Predlog je primljen.

2. Čitanje zakonske osnove, kojom se preinakuju njeni propisi pokrajinskog zakona od 7. travnja 1873. o gradnji i uzdržavanju puteva ne-državnih.

Tresić izvještajlje čita osnovu, koja je zatim prihvaćena bez razprave u 2. i 3. čitanju.

3. Izvještaj upravnog gospodar. odbora o zavještaju od 2000 američkog odbora, određenom od pok. Mihovila Cara.

Tresić izvještajlje. Utječi u razpravu Milić, Kalnić, Čingrija, Lupis, Trumbić i Šeničić. Predlog gospodarstvenog upravnog odbora, da za vrijeme razdoblja izvještajlje, oznaka načinu i početku istog, a to po mogućnosti prije početka tečaja.

4. Drugo čitanje zakonske osnove o načinu ustanovanja lječilišnog pravilnika za lječilišni kotar Dubrovnik.

Tresić izvještajlje. Upravni gospodarski odbor čita izvješće i predlaže prihvati osnovu.

Zakonska je osnova prihvaćena u 2. i 3. čitanju bez razprave.

5. Prvo čitanje predloga zastupnika dr. Mihaljevića i drugova o sklopljjenju zajmova za ustanavljanje agrarne banke za Dalmaciju.

Dr. Mihaljević obrazlaže dugi i stvarno svoj predlog, te predlaže, da ga se izvrši finansijskom odboru.

Lupis izražuje želju, da se predlog izvrši posebnom odboru od vještih ljudi.

Na glasovanje prihvataje je formalni predlog last. Mihaljevića.

6. Prvo čitanje predloga last. Dr. Dinkovića i drug. s kojim podnosi zakonsku osnovu o pošumljivanju u Dalmaciji.

Dinković govorak kako je Dalmacija u staro doba bila bogata šumama, koje su pak posjećene i uništene. Govori o pošumljivanju oskudice Šuma s obzirom na poljsku privredu i na javno zdravljje. Prieka je potreba, da se Dalmacija opet prikazao i koja odgovara onoj što je već na snazi u Gradiškoj i Gorici i u drugim zemljama. Monarhija, i kotač se je svigdje uveličao dobro uspjehom. Pošumljivanje povjerenje je naročito povjerenju, u kojem su zastupane država, pokrajina i občine. Ovo bi intenzivno nastojalo oko pošumljivanja naših golihi krajeva. Stari državni Šumski zakoni slabio odgovaraju svrsi.

Vlada se nešto brine za pošumljivanje, a i pokrajina nešto rime doprinosi, ali bez velika uspjeha, jer nije sustavan ni intenziv, a troši se mnogo za Šumarsko obitelj. Kad bi naročito povjerenje nastojalo oko pošumljivanja zemlje, postigao se da se tako bolji uspjeh. Preporučuje Saboru, da njegovu osnovu prihvati. Stavlja formalni predlog, da se ova zakonska osnova preda upravnim i gospodarstvenome odboru da je prouči i izvješti. (Primljeno.)

7. Rješenje molbenica.

Radimir i čita razna rješenja molbeničkog odbora, koja su bave razne upitne prihvaci.

Predsjednik diže sjednicu u 1/4 sata po pôdne. Nastajna sjednica obdržana je jučer. Izvješće čemo doneti u narednom broju.

O uređenju privremene obrtnice nastave.

Promicanje obrta sa didaktičnog gledišta obuhvaća osim ostalih učevnih obrtnih zavoda obrtnice škole, građevine i umjetničke škole, občine zanatličke škole za ženske i t. d. na koje se zavode ne odnose propisi, o kojima je ovde riječ, još svakom povremenu nastavu, kao n. pr. stručne tečaje, majstorske i šegrtske tečaje, obilazne tečaje, tečaje za knjigovodstvo, za usavršavanje obrtnika, zanatnika i kućnog obrta, bez obzira na način, na koji je priredjena takova nastava i od koga i gdje su obdržani takovi tečaji.

Zadaća je ministarstvu za javne radnje, da s jedne strane nadzira takvu povremenu nastavu, koja će se unapred nazivati našlom „majstorski tečaji“, a s druge strane da ju promic. Rečenom ministarstvu je dužnost, da nastoji, da na istom mjestu ne budu obdržani u isto vreme tečaji za pripadnike jednog te istog obrta sa strane različitih faktora. Vrlo je nužno također da se postigne napredak učenja obrtnog podučavanja u punom smislu riječi, i spajanje svih zanimanih faktora promicanja na tom polju.

E da rečeno ministarstvo uzmognje izpunjavati sve te zadaće i odazivati se sa onim

dužnostima mora mu biti pružena zgodba, da vrieme dozna za osnove svojih majstorskih tečaja, koji se namjeravaju obdržavati.

Stoga svi javni i privatni faktori, koji kane obdržavati majstorske tečaje, imaju da podastru nepostredno izvješće o osnovi dočišćenja, predmet i početak istog, a to po mogućnosti prije početka tečaja.

Onim pak koji priređuju tečaje ostaje slovno da predhodno izvješće u podstvu sve osnove tečaja, koji će se obdržavati, kao određeno razdoblje (sunčana godina, polugodište i t. d.)

Ministarstvo za javne radnje razdjeleći će ta predhodna izvješća u dve skupine; jedna će skupina obuhvaćati sve one majstorske tečaje, za koje se ne traži državna subvencija. (Ovom pak prigodom mora iztaknuti, da molbe za državnu podršku imaju se učiniti odmah u istom predhodnom izvješću, bez da se naznači iznos, zahtjevne podpore; dopunidbene molbe neće moći učiniti u obzir.)

Prva skupina izvješća služi ministarstvu za obavještenje te se istim izvješćem ne dava nikakvi privatni odgovori bili dotični faktori javni ili privatni.

Druga skupina izvješća pružiti će ministarstvu zgodu da izpita da li našljeni majstorski tečaji odgovaraju njegovim namjerama, te u pozitivnom slučaju takova izvješća bivaju rješena s opakom „nema prigovora, subvencija u izgledu“, u nečem slučaju bivaju izvješća obskrbljena rješenjem zgodno obrazloženim.

Priređivač tečaja, ako ne ima nikakvog prigovora, mora da obavi shodne izvješće učenja zavrene korake sa zanimanim faktorima te da utanči program tečaja, uvjete, vrieme, učiteljsku silu, pomješi i troškove. Nakon toga ima se обратiti ministarstvu za kojeno uređenje podpore koja ne smije da premaši treći dio troškova tačno naznačenih u proračunu.

Ako nema nikakvog prigovora proti programu tečaja, usposobljenje učiteljskih sila i drugim uvjetima, ministarstvo će odobriti tečaj, narediti će pregledanje istog po strukovnjaku te da udjeli subvenciju prama razpoloživim sredstvima a to na temelju eventualnog izvješća pregledanja i nakon što mu bude podstrio sa strane priređivača tečaja izvješće o obdržanom tečaju.

Rečeno će ministarstvo promicati majstorske tečaje ne samo podporom već i sudjelovanjem pri organizaciji, nabavi učornim programima, učila i t. d.

U ovom pogledu prsto je priređivač tečaja da se obrate neposredno na ministarstvo za javne radnje ili po vrsti tečaja na uređ za promicanje obrta, na uređ učila za obrtnu školu, ili na uređ za obrtnu veresiju ili napokon na obrtnu školu.

Ured za promicanje obrta pozvat je u prvom redu da sudjeluje zavedenju majstorskih tečaja za obrte, koji se bave sa predmetima za odjevanje (crevljari, krojači za gospodru i gospodinje, krznari, klobučari, sivivaci, rublja, rukavčici, sedlari, remenari, torbari itd.); uredu učila za obrtnu školu zadaća je da sudjeluje zavedenju majstorskih umjetno-obrtnih tečaja, te tečaja za tkanje i tokarstvo; uređ za obrtnu veresiju ima da sudjeluje zavedenju tečaja za knjigovodstvo i obrtnu školu da sudjeluje zavedenju majstorskih tečaja onih grana koje su zastupane u pojedinim odjelicima škole.

Ovi se propisi, kojima su stavljeni van krijepti svi propisi glede ustrojstva i udjeljivanja državnih podpora povremenim učevnim obrtnim tečajima (majstorski tečaj, stručni tečaj, obilazni tečaj, tečaj za knjigovodstvo) ne odnose na one zanimanice, koji ne priređuju ovakve tečaje već samo žele da budu od inih faktora priređeni. Kao i prije ostaje istim slovno da se obrate na one faktore od kojih očekivaju izpune takvu njihovu želju.

Takovu s faktori obrtnice škole, zavodi da promicanje obrta, zadružni savezi i obrtnice zadržavaju sve te zadaće i odazivati se sa onim

— ako isti niesu u stanju da prirede željene tečaje — obrate na drugi faktor, koji je ovlašten da priredi tečaje ili na ministarstvo za javne radnje, ali nipošto na ured za promicanje obrte, koji će u buduće priredjivati samo uzorne radionice sa pokušajnim zavodima u svojim pomješcima i djelovati kao savjetujući organ pri predređenju majstorskih tečaja a osobito tečaja za obrte, koji se bave predmetima za odjevanje.

Za osiguranje mirovine privatnih činovnika.

Zavod za osiguranje mirovine privatnih činovnika donosi na javno znanje:

Prvini siječnja 1909. stupio je u krajest zakon o osiguranju mirovine za privalne činovnike.

Predloži da se prelinači rečeni zakon tek ar imaju da budu pretresani od socijalnog političkog odbora carevinskog vjeća.

Stoga je dužnost svih gospodara — poslodavaca, da bez dalnjeg okljevanja prijave sve svoje činovnike i one namještenike, koji su pretežno zaposleni duševnom (intelektualnom) radnjom.

U interesu je samoga poslodavca, da prijavi sve svoje namještenike bez razlike, osobito i one glede kojih dvoji da li moraju biti osigurani, a to u surhu da izazovu meritornu odliku u predmetu.

Budući da zavod za osiguranje mora da kontrolira, da li su svih namještenici prijavljeni, poslodavac ne može da se otme ovoj dužnosti a da se ne izloži pogibelji, da bude kažnjen radi izostavljanja prijave i da plati sve ostale premije sa zatezanim kamatima od 4 po sto.

Uz to poslodavac bio bi oštećen tim, što nebi mogao da si isplaćene premije sada naplati od namještenika već samo za zadnja tri mjeseca.

Redovitom prijavom poslodavac pak ne samo da izbjegava svim ovim posledicama već se osigurava i drugim prednostima.

U slučaju na primjer, da bi se usled jednog odluke upravnog sudišta morala smatrati stanovita kategorija namještenika obvezanom na osiguranje, to bi ova odluka imala retroaktivnu moć za sve one namještenike, glede kojih mirovinski zavod nije izdao konkretnu odluku, dočim za one, glede kojih je mirovinski zavod već izrekao svoju odluku, nebi imala reotaktivnu moć, već bi vredila pro futra.

Iz toga sledi, da je bez dvojbe vrlo pronačito za poslodavce, da izazovu glede svojih namještenika konkretnu odluku mirovinskog zavoda.

Kad bi pak promjenom zakona bio sužen kruž obvezanih na osiguranje, briga će biti mirovinskog zavoda, da poslodavci budu glede namještenika izuzeti od dužnosti osiguranja oprošteni od plaćanja premija. Sa svih ovih razloga mire se poslodavacem toplo prepričali, da što prije prikažu odnosne prijave onoj kotarskoj političkoj vlasti, u području koje se nalazi obrtničko ili trgovacko poduzeće, gdje su namješteni činovnici, koji se imaju osigurati.

Formulari se za prijave mogu dobiti bezplatno kod svake političke vlasti prvog stepena i kod pokrajinske poslovnicke mirovinskog zavoda u Trstu, Via Caserma br. 4, II. kat.

Na adresu onih, kojih se tiče.

Da se poboljša nevoljno stanje našeg radničkog staleža, u svoje doba su se osnovale „Kotarske bolestiške blagajne.“

Reklj smo više puta, a danas ponavljamo, da mi veselo pozdravljamo svaku ustanovu, koja smjeri na boljak radnički stalež, pa tako nam je mila i ustanova „Kotarskih bolestiških blagajna“. Uprav zato, jer su nam ovakove ustanove pri srcu, danas hoćemo da o njima nešto podrobno progovorimo kako i o onim ustanovama, koje su sa ovim u savezu.

Danas je medju radničkim staležem veliko negodovanje prema upravama „Kotarskih bolestiških blagajna“ bez razlike. Tužbe u Šibeniku, tužbe u Splitu, tužbe u Dubrovniku, tužbe u Zadru, tužbe u Kotoru, tužbe na Primorju, tužbe u Zagorju na dnevnom su redu. Jesu li ove tužbe opravdane? Biti će preteranosti, ali moramo reći, da su u svojoj suštini svakako te tužbe opravdane. Reći će nam se, da je zakon glasovan u parlamentu i da su narodni predstavnici time udarili pečat svog odobrenja, ali to nam nije jamstvo, da stvar mora biti dobra i koristna za naše radništvo.

Danas radnici sami stvaraju potrebite svote za svoje uzdržavanje, ne samo to, nego dopričaju i uzdržavaju i one gore, koji misle, da su tu oni malibogovi, kojima se mora truditi naš radnik robski pokoravati. Ni ovo nije dosta!

Dan je radnici sami stvaraju potrebite svote za svoje uzdržavanje, ne samo to, nego dopričaju i uzdržavaju i one gore, koji misle, da su tu oni malibogovi, kojima se mora truditi naš radnik robski pokoravati. Ni ovo nije dosta! Od kad su na upravu „Kotarske bolestiške blagajne“ u nekim mjestima postavljeni ljudi bez

srca, bez ikakovih čuvstava i bez ljubavi za radnički stalež, stvari krenuće na gore. O tome je bilo dosta dokaza ne samo u našem gradu, dali i po cijeloj Dalmaciji. Javna štampa tome je najbolji barometar.

Rekli smo da su upravitelji „Kotarskih bolestiških blagajna“ ljudi bez srca, a to je istina. Jedno je samo želiti, a to je, da gospoda kotarski poglavari nastoje omekšati ova Kaligulinska i da ih sveđu na normalno stanje a što je tako nayažnije, to je, da vrše nad ovim svojstvima onaj nadzor, koji im zakon daje. Poštati, da izsluženi žandari postupaju s narodom onako, kako su u višegodišnjoj svojoj službi naučili, nije ni lepo ni prtimenito, kao što nije plemeno ni to, da proti pritomu slična radnika vrata poglavara, tih faktičnih odgovornih organa naprama radnom staležu ostaju zatvorena.

Pri prikupljenom materijalu, koji je na našem stolu, proizlazi slijedeće:

Radnici doprinaju redovite svoje doprirose tako, da isti izazivaju mal ne svake godine dobrani pretičak.

Na čori radnika se škrtari, tako da im se više puta uzkrćuju nayažnije, ili ih se tjeraju na rad prije vremena.

Povisivaju se doprirosi, a da radništvo zato nije ni zapitano.

Kotarski poglavari sljepački vjeruju upraviteljima svaku, a da se ne postaraju, da stvar pravedno upitaju i dadu pravo onom, tko ga ima, a napokon da se sve radi bez znanja radnika, koji hrane i uzdržavaju gospodinu upravitelja i sve njegove detektive, bez da oni o tome mogu išta odniti i u išto zaviriti.

Mi smo, barem se tako kaže, u vječku napredka, a ipak smo u vječku robstva. Ovo mnoga gospoda neće da razumiju, a ipak je tako.

Sila danas vlada a na pravo. Pravo je pogodeno, jer ga spuštače vlastodržci i ono samo za njih vredi. Za radnu ruku je samo posluh, pokornost, doprinos i muk.

Nije ništa bolje ni sa „Zavodom za osiguranje radnika proti nezgodama“ u Trstu.

Mi imamo da našem stolu više dokaza, a iznjeti ćemo samo ova dva:

Radnik I. V. iz Žirija dobio je ozljeđen i postao nesposoban za rad. Liečnik je prvi put izjavio, da mu se hoće za opravljene 3 mjeseca. Nakon 8 mjeseca ovaj je postao nesposoban za rad. Prem je prošlo od tog doba 8 mjeseci, zavod ovom jednom čovjeku ni parne je odgovorio na njegovu molbu, prema je ujavio da će njegov stvor urediti nelom pošalje lječničku svjedočku. Lječnička svjedočka o nesposobnosti je poslata, ali para za ovog čovjeka unesrećena sa punom kućom djece nije prispljela.

Roniac A. G. p. L. iz Krapnja radio je u Trstu. Zadobio je grève usled podmorskog radnog, a zatim upalu pluća usled ležanja. Po savjetu liečnika zavoda bio je odpremljen u Šibeniku na liečenje. U bolnici bio je 2 mjeseca a zatim je pošao kući i umro. Stvar je dojavljena odmah zavodu. Pa što mislite? Uz sve uriranje zavod da sada nije mukao.

Radnik je dakle dužan sam da hrani i uzdržava trutove, a kad traže bolestni i nesposobni radnici hrane, tad im trutovi nedaju. Mi se nadamo da će se naši radnici osvestiti i da će pravo pobediti, te da će te perele radilice izbaciti trutove iz svojih košnica.

Prijatelj radnika.

Magari u Hrvatskoj.

U nedjeljnju broju „Budapesti Hirlapa“ priječen je slijedeći članak: „Magjarska javnost nije sluti kakav važnosti i vrednosti imadu za našu bojlu budućnost naše magjarske kolonije u Hrvatskoj, a osobito u Slavoniji, koje domonice rastu, taj bosanske aneksije porasta je za nas i gospodarsku vrednost Slavonije. Ovo nas tim više raduje, jer Magari u Slavoniji znaće za nas novo to da izgradnju drevne magjarske imperijalne politike.“

Prije turske provale obitavala je u Hrvatskoj i Slavoniji velika množina magjarskih urođenika, koji izginuće u turskim ratovima. U četvrtom godinama porilog vječka našao je naš Fenyes (magjarski pisac) 4 magjarska selo u Slavoniji. Godine 1880. bilo je već 42.000 Magjara i 83.000 Niemaca u Slavoniji.

Godine 1900. bilo je već 106.000 Magjara i 148.000 Niemaca. Po izvještaju društva „Julian“ obitava sada u Slavoniji 200.000 Magjara i 250.000 Niemaca. Od 262 slavenskih občina samo su još dvije u kojima ne bi bilo Magjara ili Švaba. U 161 občini žive preko 100, u 160 občina preko 500, a u 40 občina preko 1000. Hrvata imade u Slavoniji po najnovijem popisu samo 340.000, po tome se nalaze spram Magjara i Niemaca manjani.

Pa ipak ta manjina igra ulogu vladajuće intolerante pasmine, te dosljedno ovome daje jače i bezobzirnije svoju vlast osjećati nego igde

kakav je državno ustrojstvo sposobniji narod.

Pored toga hrvatski elemenat još sve više propada.

U godini 1880. iznajšao je hrvatski elemenat 34; a u godini 1900. 39.7 postotaka. Za koji decenij pasiće taj elemenat na posve neznačnu manjinu. Može li se u oči takove razlike i dajte tripti i pripustiti Hrvatima pasminsku supremaciju, a Magjare i Niemce degradirati na gradjane drugog reda? Gore označeni statistički podaci znače za nas izravnu opomenu, po kojoj će biti glavna zadaća magjarske narodne politike, da iz magjarskog elementa u Slavoniji i državi Ugarskoj viernog njemačkog elementa stvoriti snažni politički faktor pre Drave.

Ovakvo taj magjarski list, koji je inače tumač magjarskih državara.

Za nas je ovaj članak od velikog značenja, pošto potvrđuje obču našu bojazan glede Slavonije. Vodja magjarske invazije u Slavoniji jest veliki župan Hideghety. Potreba je da se čim prije sa naše strane poduzme kakva akcija za paraliziranje tog protomarodnog rada doseljenih tudjina u Slavoniji. Trebalo bi da sva naša narodno prospektiva druživa pokrene zajedničku akciju za spasavanje hrvatskog elementa u Slavoniji.

Naša inteligencija u Slavoniji nositi će pred budućim naraštajem veliku odgovornost za svaki propust u tome gorućem pitanju, koje za nas znači pitanje narodne eksistencije. Ne valja časiti časa, jer kako pravo veli magjarski list — za koji decenij moglo bi nas u Slavoniji posve nestati i onda će nam ostati samo veliki programi na papiru a „velika“ će nam se Hrvatska raspuniti kroz dim slavonske kolibe, u kojima će se onda oriti magjarski „esards“ umjesto našeg sličnog sremskog „kola“.

Političke vesti.

Uzasne političke demonstracije u Temišvaru.

Na 26. pr. mj. prije podne bila je u Temišvaru skupština pristaša bankovne grupe u prilog samostalne banke, na kojoj je prihvjeta rezolucija, da se poduzme sve, kako će ostati sabor na okupu dotle, dok ne bude po stignuta samostalna banka. Kad je izgovor zastupnika Hollota stvao dvorski savjetnik Filipek rezoluciju na glasovanje, začulo se je silno živjeđanje na galeriji. Za tim zaokre poklic: „Dajte nam obče izborno pravo! Dolje hrvatski svjedinci!“ U taj tren provalilo je u dvoranu nekoliko stotina radnika oružanih batinama te navalilo proti nezavisnjacima. Nastala je srobovica konsternacija i životni pogubljivoj situaciji. Občinstvo je u vatrat na nos udarilo u bieg. Škandal je učinio kraj redarstvo razjeraši radnike. Uspjeno je više osoba. Sitacija je napeta.

Odluka o českem saboru. Na dan sv. Venceslava nije u Pragu bilo nikakvih pregovora o českem saboru. Ovih danu su se pregovori nastavili. Prema svemu se čini, da se česki sabor neće uobiće više sastati, pa da je prava sjednica bila ujedno i posljednja u ovom sedanjem. Ministarsko vijeće ima onda odluku, da li će sabor samo odgoditi ili zaključiti. U političkim se krugovima misli, ako definitivno ne uspiju pregovor, da će se odmah preći i na razput českog sabora.

Carevinški vjeće. U prilikama, u kojima se nalazi pitanje českoga sabora, nastaje velika pogiba i za carevinško vjeće. Pitanje je, ne će li sudbina českoga sabora zadesiti i carevinško vjeće.

Ugarska kriza. U veliku napetost cijele javnosti izvoren je na 28. pr. mj. pešterski sabor. Ministar predsjednik Wekerle javio je kući, da je ukupni kabinet predao ostavku u vladareve ruke i da će se na njegov predlog vladar pozvati preda se ministra Kossutha, da sasluša njegovo mišljenje u ovo zamršeno doba. Sabor odgodjen je do 5. listopada. Kao glavni kriterij označuje se nesuglasje medju članovima vlade u pitanju samostalne banke, koja bi bez dvojbe prouzrokovala štetan zastoj u svim granama gospodarskog života. Ali i u drugim pitanjima nastale su nesuglasice u samoj vladi, kao primjerice u pitanju izbornog prava i u vojničkim planima. Sve je to dovelo vladu do odluke, da odstupi sa svog odgovornog mesta. U političkom svetu vlada mišljenje, da će se moći ustrojiti vanparlamentarna, prelazna vlada, koja bi imala da vodi poslove do definitivnog rješenja krize.

Politička situacija u Ugarskoj. Sve su stranke obdržavale konferencije u oči otvoreno pešterskog sabora. U eksekutivnom odboru nezavisne stranke Kossuth je oficijelno najavio demisiju kabineta. Stvorom je zaključak, da se sabor odgoditi do 5. listopada. Nezavisna stranka je jedinstvena, te je pobjeda načela bankovne grupe sigurna. Ministar Kossuth pošao je prekjucer u Beč, te će na stalno biti primljen od kralja u audienciju. Neodvisna ljevica zastupničke kuće zaključila je, da ne odobri postu-

pak koalicione vlade. Ustat će također proti odgodi sabora, pošto bi se htjelo time začepiti istu zastupstvu, pa ako vlasta iznese predlog o odgodi, zaključeno je, da se proti istome zauzme položaj izjavom, koju će izreći zastupnik Molnar. Narodnosni zastupnici imali su povjerljivi sastanak, koji se je nastavio prije plenuma zastupničke kuće. Njihovo se stanovište dade ovako protumačiti: Rješenje krize moguće je na dva načina: u smislu Kossutha ili demokratizacija. Treća mogućnost je izključena. Potreba radikalnih reforma je neizbjediva.

Demisija podpredsjednika u pešterskom saboru. Podpredsjednik Navaj od ustanove stranke i Rakovsky od pučke stranke u pešterskom saboru obzirom na to što je koalicija prestala da eksistira upravile na predsjednika Justha, pismu, u kojem najavljuju svoju demisiju.

Grof Khuen „homo regius“. Egyertes pribrojio je, da Franjo Kossuth predložiti na predstojećoj audienciji vladaru, da ne pošalje Ladislava Lukacsu kao „Homo-regius“, pošto je on vrlo neobjubljen kod nezavisne stranke, već da pošalje kojeg drugog 67-mašu, te da će prema tome, ako do toga dođe — kralj po svoj prilici poslati grofa Khuen-Hedervarya sa istom misijom.

Adresni odbor. Na 28. rujna konstituirao se je adresni saborski odbor, izabran Dra. P. Čingrije predsjednikom, a Dra. Trumbićem tajnikom; članovi su odgođeni osim dva dvojice još Blažkini, Milić, Prodan, Baljak i Salvi.

Željeznica Dunav-Jadransko more. Rimski „Tribuna“ donosi intervju sa srpskim ministrom Pašićem, koji je izjavio, da će Željeznicu Dunav-Jadransko more biti za devet godina otvorena. Ona će dojeti poduprnu emigraciju Srbije od Austro-Ugarske.

Hideghety — ban. „Pokret doznao je počudjana izvora, da je sremski veliki župan Hideghety odputovao u subotu u Budimpeštu na hrvatski poziv. Radi se sigurno o njegovom imenovanju hanom. U posljedje vremena miču se „umije“, pa možda da ćemo naskoro doživjeti ukrasniji magjarski režim.“

Izbori u Goričkoj. Svršili su se izbori obće kijke za pokrajinski sabor-Goričko-Građanske. U slovenskom dielu pokrajine izabrali su se 120 slobodnih kandidata slovenski klerikali (Ron, Jerič, Manfreda), udruženi naprednjaci i agrarci (Franko, Kržnič, Streljek), te socijaliste (Matica, Tuma, Vrčon). Kandidati prve stranke došli su 10.450, oni druge stranke po 9400. Socijalisti pokupile su 1100 glasova. Mora doći do užeg izbora između prvih. U talijanskim dijelovima pokrajine prikazane se na biračilištu liberalci, klerikali i socijaliste, te Slovenci. Ovi potonji afirmirali su se 650 glasova. Među talijanskim klericalima odlučili su ćuti izbori.

Česki sabor odgodjen. — **Obstrukcija u zastupničkoj kući.** Vrhovni maršal kraljevine Češke princ Ferdinand Lobkowicz izjavio je vodjama njemačke stranice, da ne može pristati na saborski dnevni red, kako ga zahtijevaju Niemci, to je da Eppinger izjavio da njemački zastupnici ostaju kod svojih zahtjeva. Vrhovni maršal kraljevine Češke princ Ferdinand Lobkowicz o svemu je odmah telefonski obavestio ministra predsjednika baruna Bienertha. Češki su delegati zaključili, da će nastaviti obstrukciju u austrijskoj zastupničkoj kući i to odmah po sjednici.

Vojnička zavjera u Černoj Gori. Javili smo, da je jedan podčasnik htio nagovoriti vojnike, da porobe jedno skladište oružja i onda uteku. Sada će Cetinja javljati, da se ušlo u trag čitavoj vojničkoj uroti, koja je napreduje protiv dinastije. Možda doškora opet doživimo kakvu cetešnju afetu s bombama.

Englezko-njemački sporazum o razrušanju. „Daily Mail“ donosi senzacionalno odricanje, da su si njemački i engleski admiralitet dozvolili međusobno pregledavanje svojih brodogradilišta, da tako razprše sve vesti, kao da bi jedan drugoga htio u potaju nadkritili. To bi bio početak slobodnega razoružanja.

Prelaz cara Ferdinanda na pravoslavlje. Povodom ponovno izbiljih vesti o prelazu cara Ferdinanda na pravoslavlje izjavljuje se da su izlubene strane, da ni vlasti ni Vatikan o tom koraku cara Ferdinanda nimes obavijesteni.

Tursko-bugarski trgovacki ugovor. Kako turski listovi javljaju, bugarska vlada odredila je novopostavljenog bugarskog poslanika u Cagliariju Sarafova, kao svoga delegata da pregovara sa delegatima turske vlade za tursko-bugarski trgovacki ugovor.

Dopisi.

Sinj.

Izvještaj zemaljskog odbora o raspunu zastupstva občine sinjske, Iza raspusta občinskog zastupstva novi izbor ima da bude na redjen kroz šest nedjelja posle raspusta. To vrieme može biti i produljeno dogovorno sa zemaljskim odborom u kome iznimno produženju roka za raspis izbora, zemaljski je odbor dužan izvestiti sabor u prvom zasedanju i nавesti razloge koji ga sklonišu da pristane na tu iznimnu mjeru. Zemaljski odbor pri sjednici sabora dne 24. rujna o. g. u svome izvještaju naveo je ono što ne stoji naime, da je produljenje izbora sledilo za to što su tobože izborne listine bile tako manjkave, da se na temelju njih ne bi mogli provesti redoviti izbori.

Izborne su listine permanentne i ne mogu se prelascavati nego na temelju godišnje revizije. Kad bi rečene imenice bile ne redovite, čija je bila krvinja? Sa zakonom je naredjeno da kotarska politička vlast nadgleda budu u zakonito vrieme svake godine izvršeni sa strane občine propisi drugog odjeku izbornog pravilnika. Kad občina ne bi izvršila u rokove propisane izborne radnje, kotarska politička vlast mora odrediti njihovo izvršenje sredstvom naročnoga povjerenika o trošku občine. Po navedenim nepobitnim dokazima produženje, da občina ostane pod upravom vladina povjerenika i preko godinu dana nije usuglasio toliko propisima zakona, bivajući na veliki teret občinske blagajne odnosno pučanstva, što će biti dokazano kad novo občinsko upraviteljstvo pregleda občinske račune te izvesti nadjeće fakture, a da se je na čistu, neka se znade kako vladin povjerenik uređuje i usrećuje naše občine!

Občinari.

Iz grada i okolice.

Otvor pučkih škola. Jučer je slijedio otvor pučkih škola u gradu. Sve škole, izim Ženske, koja je imala sv. misu u crkvi zavoda kod Sv. Luce, imali su istu sa pjevanjem pjesme „Pridji duše prisveti“ u crkvi Sv. Franu, na 9 sati, kojoj je prisustvovao i kot. školski nadzornik S. Sinić. Po svetoj misi prečasni B. Polonio vjeroućitelj držao je kršnji govor djeci i roditeljima. U učiteljskom osoblju nije nastupila nikakova promjena, izim što je kao peta sila kod Sv. Franu na mužkoj školi dodijeljena gospodica Božica Drinović.

U gradjansku školu t. j. u I. razred, kako dozajemo, nije se prikazalo nijedan učenik. Švi Čekaju željno dan po dan, da se otvari realka. Ni u II. razredu nema učenika, a hoće li ih bit u III., i to je pitanje. Ovo je najbolji dokaz, koliko je opravdano bilo ustanavljanje srednje škole u Šibeniku, a u isto doba i najlepše poticalo školskim vlastima, da našu gradjansku školu bezvlačno pretvore u žensku.

Plemenito djelo. Naš odlični sugradjanin gosp. Duje Baranović, koji je od svojih malenih nogu nastajan u Benkovcu, ovih dana poklonio je ovomjestoj Konferenciji sv. Vinka de Paoli K. 200. Dok ovo javljamo i srdačno naime uprave društva plemenito darovatelju zahvaljujemo, želimo, da se i drugi naši inučnici u ovaj primjer ugledaju, te podupru ove i ovakove plemenite ustanove, kojih u našem gradu imamo.

Negzoda dr. Pina. Gledate nesretog slučaja, koji se desio odvjetniku Pinu na putu u kojiji i koji se je bio nemilo dojmio gradjinstva, kako smo obavešteni, milo nam je Javiti, da je stanje istoga okrenulo sasvim na bolje, tako da ne obstoje više nikakova pogibelj.

„Pajacovo“ vjerovanje. Tko nije znao, da je urednik „N. J.“ laž vjerovanje, neka zaviri u zadnji broj „Našeg Jedinstva“, i o tome će odmah biti na čistu. „Pajac“ kao prav major izvršanja istine veli, da je „Hrvatska Kruna“ nazvala članove zemaljskog odbora da su „cavre“, dok uasuprot stoji crna na bijeli pisano, da je „Hrv. Kruna“ prigovorila članovim zemaljskog odbora, što bi se ovi bili zauzeti za Foreštu, talijanu, dakle za one, koji nas zovu da smo „cavre“. Sjegurno je Antoniju maslaci poljodjelskog zavoda zaslepie oči.

Savez kapetana i časnika austro-ugarske trgovske mornarice pozvile svoje članove, koji su besporeni i traže da budu ukrucani, neka prijave svoje točne adrese ratnoljubivu.

„Šibenska glazba“ odsvirala je vrlo lepo koncertni program od četvrtka na večer na dan sv. Jeronima pred kavonom „Dračar“. Sve točke programa bijahu sasvim nove. Milo nam je zabilježiti, da kod ove naše glazbe opamato opet lep napredak. Tako i treba!

Pokrajinske vesti.

Protiv talijanskog gimnazijalnog u Puli. U nedjelju obdržavala se je, u „Narodnom Domu“, u Puli, velika narodna skupština, da se protišira protiv uzdržavanju talijanske gimnazije u

Puli. Supština je bila mnogobrojno posjećena. Prosvjedovalo se je osobito proti tomu, što občina uzdržava na svoj trošak gimnaziju, a nema volje ni sredstva niti za jednu hrvatsku pučku školu, koju je obećala otvoriti. Primljena je u tom smislu rezolucija.

Soltansko pitanje u Dalmaciji. Poznato je, da je pred više godina bila sklopljena pogodba između občine Splita i zemljovlasnika otoka Šoltse, koji su se odkapili. Obvezane se izplatiti občini Splita zajam od 900.000 K u 25 godina; sa kamatama od 4 posto. Nego kasnije nadošla je gospodarska kriza, pa se Soltani nadejše u velikoj neprilici, nemajući sredstava da izplaćuju dug prama občini splitskoj. Obratili se vladu, da bi im ona priskočila u pomoć bilo bezkamatnim zajmom, bilo na koji drugi način. Još pred dvije godine zastupnik Trumbić iznio je u ovom smislu predlog u dalm. saboru, řao je dapače i u Beču sa načelnikom Šoltse Mladenom. Do sada još nema rezultata. Radi toga je ovih dana stiglo u Zadar odaslanstvo Šoltana, pa su bili kod namjestnika zajedno sa zastupnikom Šoltse i Šoltanom.

Imenovanje. Emanuel Vidović, slikar, imenovan je profesorom obrničke škole u Splitu.

Djakački konvikt u Pazinu. Na skupštini Djakačkog podpornog društva u Pazinu odobren je ugovor među ovim društvom i Salezijancima iz Turina, kojima će biti povjeren hrvatski djakački konvikt u Pazinu, podignut najviše narodnim milidarima. Za ovu pogodbu glasovalo je oko 2000 članova, a proti 1500. Manjina je onda izstupila.

Tuže se iz občine tješnjanske na postupanje onog kotarskog suda u pogledu kazna radi poljskih šteta. Neki se osudjuju težko radi se, da tobože ne smije bit kažnjen bez državnog odjeku. Ovo ozlovloženje svjet, pa bi bilo dobro, da se uredi i da se postupa tako, da se nastoji više oko toga da se ga unaprijed prepriče zla na tjudim trudima i da mijenja kazne bude razmjerna učinu.

Iz hrvatskih zemalja.

Rauchovi brakovi. Prvi listopad ima odopćet pred pokrajinskim sudom u Beču razprava o prvom braku sadanjem banu Raucha, te o valjanosti njegovog drugog braka, kao što je valjanost prvog i drugog braka njegove bivše žene. Barun Pavao Rauch ozvao je pred 20 godina Matildu von Bacchle u Beču, koja je nakon godinu dana braka zatražila razvalu, da se uđa za nadporučnika Antona Gregorića, po erdeljskom zakonu. Kad je Gregorić iztišio iz vojske, da pogreje u Manakov i da se posveti slikarstvu, ona je opet zatražila razvalu braka.

Henrik Sinkiewicz u Lovranu. Od nekoliko dana unatrag nalazi se u Lovranu poljski romancer H. Sinkiewicz te je odsjeo u villi Uraniji. To je već drugi put, da nas slavni pisac posjećuje u ovoj godini, što je za Lovran vrlo laskavo.

Jedna pobjeda tršćanskih slavena. Da bi se očuvalo barem izvanjski talijanski značaj grada Trsta, odlučio je tršćansko občinsko veče dne 11. listopada 1907. da trgovci, obrtnici itd. ne smiju izvjesiti poslovnih tabla, ako na istima nema talijanskog teksta. Ova je mjerila uperena proti slavenskim trgovcima u Trstu, koji su u ovo zadnje doba počeli da izvješaju samo slavenske tabele. Profi ovom očitom bezkonjim prosvjedovali su Slovensci na namjestništvu, koje je obustavilo izvedenje gornje odredbe. Ministarstvo, za unutrašnje poslove potvrdilo je namjestništvu odluku, a tu nedavno odlučio je u prilog Slovenscima i upravno sudiše u Beču, na koje se je privratio bilo obć. veće. Upravno sudiše odbilo je pritužbu tršćanskog obć. veća, jer da njegova odredba bazira na protuzakonitosti. Talijanske novine šute o tom značajnom rješenju, jer vide, da su opet izgubile jednu bitku.

Schaumburg-Lippe odustaje od prodaje. Osječka „Drau“ javlja od strane, koja je blizu knezu Gjuru Schaumburg-Lippe, da ovaj nije voljan proljetiti privremljenu pogodbu, koja je izteklja, sa knezom Wredom, prema čemu su sva došađanja pregovaranja za kupoprodaju ostala bez uspjeha. Knez da će pridržati svoje vlastelinstvo i na njihovu upravu povjeriti dvojicu svojih najstarijih sinova, koji će se već naskoro preseliti ovamo te će se za mladnjega sina sagraditi u Virioticu novi dvorac. (I)

Gadno umorstvo. U Zagrebu je ubijen toljagama i hilicem iz revolvera krmčar Lemić, Hrvat iz Bosne. Zagrebačke novine, sve osim „Hrv. Pravac“,javljaju i tvrde da dokazima i svjedocima, da su umorstvo izvršili neki od najaktivnijih članova „Ligeje“ (Franković). To je smrtonosno. Okavko se dalje ne može idu. Među-

sobno „junaci“, a prama zajedničkom neprijatelju...

Akcija riečkih Hrvata. Riečki Hrvati rade oko toga, da dobiju hrvatske škole na Rici. U tu je svrhu zast. Barać bio sazvao prouzdanji sastanak svih Hrvata riečkih, ali je taj od redarstva bio protuzakonito zabranjen. Barać će se na drugom mjestu sazvati drugi sastanak. Talijani su biesni proti toj namisti te njihova „Voće“ i „Glovine Fiume“ hrvanguju masu. Bilo je već vrieme, da se tame nešto počne.

Hrvatska opera. Kazališta uprava javlja o novoangžovanim članovima opere gospodnjici Mileni pl. Šugh, opernoj primadoni, Marku Vuškoviću, prvom baritonu i Otonu Lubinu, te noru, sliedeće: Gdjica Milena pl. Šugh jest rodom Križevčanka, prava i korištena Hrvatica, koja je nakon prve muzikalne naobjave u glazbenom zavodu u Zagrebu pošla u bečki konzervatorij i tamo godine 1907. svršila svoje nauke. Odma bje angžovana na Stadltheatru u Linzu, gdje je svoju prvu sezonu dovršila izvrstnim uspjehom. Njene interpretacije uloga Brunhilde u „Walkirke“, Santuzze u „Cavalleria rusticana“, Berthe u „Proroku“ i Rechte u „Zidovki“, zasluzile su podpuno priznanje občinstva. Sve novine u Linzu hvalevi su njezin krasan, meki i vanredno obzešni sopran, te oduševnu muzikalnost spojenu sa dubokim dramskim shvaćanjem. G. Marko Vušković, rodom iz Supetra na otoku Braču u Dalmaciji, premda mlad i tek od par godina na pozornici, stekao je već sebi odlične ime i izvan domovine. Opetovani pozivi, koji stižu slike dičnoma hrvatskome umjetniku da postane članom Dvorske i Pučke opere u Beču, dokazuju u kojog ga visokoj cijeni drži njemački muzikalni svjet. Marko Vušković počeo je izobrazavati svoj glas već u Zadru kod čuvenoga profesora Ravasia, zatim u Zagrebu u glazbenom zavodu u napokom u bečkom konzervatoriju, odkle je odma pošao u Njemačku. Veličinom i ljetopom svoga sjajnoga baritonallnoga glasa, tamnjeg timbra, te radi impozantne osobice i izražajne igre Vušković je bio odmah predestiniran kao junak Wagnerove opere, pa je zato u malo doba prošao sve prve Njemačke pozornice Monaka, Würzburga, Strassburga, Berlinu i napokon bio je pozvan od Bosime Wagner, da sudjeluje kod Bayreuthskih Festspiela. U tome visokome muzikalnom stilu imao je sreću da ga poduce i usavrši priznati glazbenici kao prof. Malet u Berlinu, te slavna Lili Lehman. Radi neusuglasica sa svojim impresarijom okrenuo Vušković ledja Njemačkoj operi i odo u slavenski Prag, gdje je kao član Narodnog Diyaladu postao ljubićem čitavog občinstva. G. Oton Lubin, koji će dne 1. listopada debutirati u ulozi Jurana u Zajecovoj operi „Zrinški“, jest mladić velikih nadi, koji je tek ove godine svršio svoju muzikalnu naobrazu u Pragu kod prof. Manasa. Pražke novine konstatuju, da je kod upisa dne 14. junija o. g. potuljio najveći uspjeh svojim krasnim tenorom i izvrstnim načinom pjevanja.

† Dr. Vladimir Vidrić. U sredu 29. pr. m. preminuo je u Zagrebu u 35. godini dr. Vladimir Vidrić nakon dulje teške bolesti.

Dr. Vladimir Vidrić sin je poznatoga zagrebčkoga odvjetnika i posjednika pok. dra. Lovre Vidrića. Sve nauke svršio je u Zagrebu. Bio je pjesnik. Divine njegove pjesme štampane su u Vrijenu, Majstori, Savremenu itd. U njemu je kucalo čisto hrvatsko srce, plamila žarka ljubav za hrvatski narod. Sampačina njegova vanjština, ljubezno susretanje i društveno općenje osvojilo je svakoga, tko se je s njim upoznao.

Dr. Vladimir Vidrić bio je u skup onih hrvatskih sveučilišnih građana koji su prigodom boravka kraljeva g. 1895. u Zagrebu spali Maijarsku zastavu i kazni prizripi u Belovaru. Pojednici su se zahtijevao za sveučilišta na Jelačićev trg

i odašće nazad pred povorkom svojih kolega nosio sveučilišnu zastavu. On je posljednji nosio i ono -istoričku zastavu hrvatskih akademika. Na to joj se je trag zameo...

Daruvarska gospoštija u domaćim rukama. Konzorcij sa nar. zast. Vasom Mučevićem na čelu prekjupio je od magjarske banke posjed -nekadašnje daruvarske gospoštije i to kompleks od 4000 jutara za nešto više od dva milijuna kruna; Time će, nadamo se, biti spriječena magjarska invazija u ovaj za hrvatsko ugroženi kraj.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Prva parna tvornica
za bojadisanje, pranje i kemičko
čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao:
obična, uresna, za štetnu, karalit i plesov.
Osim toga zastore, proslatre, rukavice od
kože itd. razumje se sve u cijlini a boja se
čisti pomoći stroja

„UNIVERSAL“.
Isto tako parno bojadisanje gore navedenih
predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i koristno
područje.

Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
1./X. Glavna ulica.

Školske knjige i sve druge
Školske potrebitine za učenike
realke i pučkih škola
prodaje **Antun Ciulić.** ◆
Šibenik ◆ Glavna ulica.

Loze navrnute
svakovrstne liepe prve vrste dalmatinske na
podlozi Aramon × Rup. G. I., Rup. × Rup.
E309 i Rup. Monticola. Ove vrste žilavice i reznice
Rip. × Berlandieri-Teleki.

Cisti sortimenti mogu se dobiti kod:
Foršić i drug
Trnica-Lozar Komen (Primorsko).

2 Cjenik se šalje na zahtjev franko.

Prodavaju se

3 razne kočije

Za potanje obavesti obratiti se valja na
gosp. V. Macale, Šibenik.

3-5

Veliko skladište gotovih odiela za gospodinje

Saison 1909-1910

Pio Terzanović * Šibenik

Javljam štovanomu građanstvu, da mi je ovih dana prisjedila od jedne glasovite krojačnice velika kolikoča gotovih odiela i kaputa za gospodinje. Ova se odiela osobito odlikuju radi izvanredno elegantna kroja i umjerenosti cijena, tako da sam u mogućnosti svakom zahtjevu udovoljiti.

Preporučujem se bilježim se veleštovanjem

18./IX.-18./III.

Pio Terzanović.

Glavna ulica

Šibenik

Hrvatska Vjeresijska Banka - Podružnica - Šibenik.

Bankovni odjel

prima uložke na knjižice u konto ko-rentu u ček prometu; ekskomptuje mjenice.
Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrednine. Devize se preuzimaju naj-kulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Dionička glavnica

- - - K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritiči K 150.000.
◆ CENTRALKA DUBROVNIK
Podružnica u SPLITU i ZADRU

Mjenjačnica

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revi-zija srećaka i vrednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrenе predmete, dragi kamenje it. d. uz najkulantnije uvjete.

Svoj k svome!

Hrvatska knjižarnica

◆ ◆ u Zadru. ◆ ◆

Velika zaliha

školskih knjiga, pisačeg i risačeg pribora te inih školskih potrebština

uz najniže cene.

Izvanjske narudbe obavljaju se brzo i tačno.

5-5 Preprodavačima znatan popust.

CEMENT

tvornice Portlandcementa iz Splita, dobiva se kod mene i to uz cene za 100 kg. franko obala Šibenik:

Za kolikoće sastojeće se od 3 do 5 vagona po K 3-90.

Za kolikoće sastojeće se od pol do 3 vagona po K 4-50.

Na male kolikoće po K 4-50, franko magazin.

Prazne vreće moraju se kroz rok od 30 dana franko nazad povratiti, inače račun 50 filira po komadu.

Jamčić za tačnu i brzu postugu bježjem se sa osobitim šlovanjem

Sime Tarle,
trgovac.

Hrvatska tiskara u Šibeniku

preporučuje svoje bogato obnovljeno skla-dište tiskanica za obćine i župne uredi.

Naručbine se obavljaju brzo i tačno a cene su vrlo umjerene.

Najmoderne posjetnice i vjenčane karte uz vrlo umjerene cene izrađuju

Hrvatska tiskara traži jednog dobrog knjigovežu.

Ustupiti može odmah.

Hrvatska tiskara traži jednu djevojčicu za savijanje papira.

Mjesto je stalno, a zarada dobra.
Dotična mora znati čitati i pisati.

Hrvatska tiskara u Šibeniku.

HRVATSKA TISKARA DR. KRSTELJ I DRUG

Skladište tiskanica za ŠIBENIK (DALMACIJA). Papir Moderno uređena knjigovežnica.

P. n.

Hrvatska tiskara u Šibeniku namjerava izdati za tekući godinu 1910.

ZIDNI KALENDAR

koji će biti veličine 50×70 cm., a bili će izradjen na liepo i gladkoj harkiji i u više boja.

Sredinu kalendara zauzeti će kalendarski dio, a ostalo prazno mjesto ustupiti će pojedinih poduzećima za oglašavanje.

Pošto će se kalendar štampati u više hiljada primjeraka, a razaslati kao reklamu u svu krajeve naše monarhije, držimo, da će ovo za svakoga biti vrlo zgodna prilika kojom bi svoj proizvod preporučiti mogao.

Za oglas, koji zauzima prostor od 4×7 cm., plaća se K, za 4×10 K, za 6×12 10 K, a za prostor od 8×14 12 K.

Sve upite i narudbe valja slati samo pismeno na dolepodpisani tiskaru.

Oglasni se primaju najduže do 1. studenoga o.g.

S postovanjem

HRVATSKA TISKARA (Dr. Krstelj i drug).

Tiskovi za groždje

Tiskovi za voće

popravljeni sa dvostrukim tlakom za ručno tjeranje te sa prstenastim i kračunastim zaporom.

Gnječila i runila za groždje

Gnječila za voće

najnovije, trajne i izvrstne konstrukcije, kao takodjer mašine za priredjivanje krme, sječkalice, sječkalice za repu, mlinovi za krupicu (ranje), parila za krmu, vitla, medjuumetci iz tvornice gospodarskih strojeva i ljevaonice željeza:

Franz Eisenschimmel et Comp., Raudnitz a. E.

Trgovačka centrala

FRANZ MELICHAR, RUDOLF BÄCHER
BEČ, III/2, Löwengasse 37.

Obsrni katalogi šalju se badava i franko. Traže se solidni zastupnici i preprodavaoci. Kod kupovanja valja se čuvati od pavornica.

I. hrv. tvornica voštanih svieća Vlad. Kulića u Šibeniku.